

- [Интервю](#)

Канадският писател Дени Терио: В сянката на Америка се научихме на смирение

Авторът на „Странните преживелици на един пощальон“ ще гостува през декември на Софийския литературен фестивал

„Цензорите в социалните мрежи са ни познати от тоталитарните държави, не искам да живея в такъв свят на забрани“, казва Дени Терио. Снимка: Личен архив

Вяра СТОЯНОВА

15.11.2019

Време за четене: 14 мин.

[Tweet](#)

Необичайната история на един пощальон, който се влюбва в непозната жена, четейки тайно писмата ѝ, описва канадският писател Дени Терио в романа „Странните преживелици на един пощальон“. Книгата, излязла през 2005 г., бързо се превръща в бестселър по света, а тази година се появи и у нас с логото на издателство „Лист“.

Вижте още: ЧЕЛИ ЛИ СТЕ СКОРО ЧУЖДА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ?

Скоро Дени Терио ще гостува в България по покана на Софийски литературен фестивал, посветен тази година на френскоезичната литература. Писателят ще пристигне на 12 декември и в една от вечерите на фестивала, който се провежда успоредно с Международния зимен панаир на книгата в НДК, ще се срещне с читатели. Терио споделя, че няма търпение да посети столицата ни и е поискал да остане тук два дни повече, за да разгледа забележителностите на София.

Роден в малко миньорско градче в Квебек през 1959 г., Дени Терио завършва психология в Отава през 1981 г. Работил първо като сценарист на филми, още първият му роман „Игуаната“ му носи известна популярност, както и няколко награди. У нас тази книга не е превеждана – вероятно ще я видим първо като филм, защото предстои да бъде екранизирана. Писателят става известен и на англоговорящия пазар със „Странните преживелици на един пощальон“. Романът има и втора част.

Месец преди гостуването на Терио в София се свързахме с него по мейла, за да разговоряме за романа му, за канадците и техните ценности и какво е чувството да живееш в малка френскоговоряща общност в сянката на Америка.

– „Ню Йорк Таймс“ определя историята в „Странните преживелици на един пощальон“ за „аномалия“. Възможна ли е подобна история в нашето съвремие, в което дигиталното общуване промени любовта?

– Билодо, главният герой в романа, води самотен живот. Той може да постигне чувство на интимност единствено като чете лични писма, които са рядкост в днешното време и епоха. Дали мисля, че все повече се затрудняваме да се свържем истински с хората? Изкушавам се да отговоря „да“ и да отдам този феномен на мощното влияние на интернет, глобална комуникационна система, която, парадоксално, изглежда, че изолира хората, вместо да ги свързва. Но предпочитам да не бъда твърде песимистичен за това.

Когато е бил измислен телефонът, предполагам, че е имало многобройни критични умове, които са спорели, че това дяволско изобретение ще изолира хората и ще им попречи да установят истински човешки контакт. Повече от столетие по-късно може да видим, че не това е случаят: човечеството се е адаптирало към тази нова технология и се възползва от нея. Ще се научим ли да използваме мрежата по-добре или това ще ни позволи да еволюираме в нова, позитивна насока? Смея да бъда оптимист.

Билодо живее във въображаем свят, който сам си е създал. Дали това е опасен начин на живот, или се нуждаем от фантазии, които да ни поддържат живи? Поетът Джон Бърнсайд, който бе така добър да коментира „Странните преживелици на един пощальон“, каза, че това е „история за това какво се случва, когато позволим на романтична фантазия да ни направи слепи за любовта и радостите, които предлагат светът, и в същото време изследване на удоволствията и примамките, които водят до подобна самозаблуда“. Мисля, че той беше проникателен. От самото начало исках това да е съвременна история за любов и въображение в нашите свързани, но парадоксално самотни времена – и предполагам, че много хора могат да се разпознаят в

Билодо, който избира да живее в представите си, вместо в реалността. Кое не означава, че е загубеняк. Билодо е мечтател, но е много активен такъв; той е поетичен воин, който ще се бори до края на света да защити прекрасния фантазен свят, който е създал за себе си и за жената, която обича.

– Когато решавате да замените кореспонденцията между Гранпре и Сеголен от проза в хайку, пренаписвате цялата книга. Какво време и усилия Ви костваше тази значителна промяна?

– Фокусът върху японската култура не бе замислен първоначално. Това потапяне във вселената на хайку не бе част от оригиналния план на романа. Беше откритие, което направих, когато ръкописът бе вече доста напреднал. В първата му версия писмата на Сеголен бяха написани в проза, но аз не бях удовлетворен от това. Смятах, че не е достатъчно магично, за да докосне Билодо истински, да събуди страстта у него. Търсех друго решение, по-добра идея, и го открих в една книга с хайку, отворена по случайност. Веднага разбрах от какво се нуждая: хайку, тези малки мигове вечност от седемнадесет срички можеха наистина да омагьосат Билодо дотам, че да се влюби в жена, която не познава. Така взех решението да пренапиша целия ръкопис, за да въведа това поетично измерение. И всичко останало – японската култура и фокусът върху дзен философията – последваха по естествен път, придавайки на романа форма, която първоначално не планирах и създавайки дълбочината, която дотогава ми липсваше.

От първото отпечатване на романа, често са ме поздравявали за идеята да напиша история, съдържаща хайку, както и за поетичния ми талант – което винаги ме е изненаждало, тъй като аз не съм истински поет. Научих се да пиша хайку за специфичните цели на романа. По някакъв начин аз пресъздадох поведението на Билодо: също като него в продължение на седмици не пишех нищо друго освен хайку, ден след ден, стотици редове, докато накрая не придобих известно знание за това просто и все пак сложно изкуство. След това осъзнах, че за да сработи добре историята, първите поетични опити на Билодо задължително трябва да бъдат странни; трябваше да се усети напредъкът в неговото чиракуване в изкуството хайку. С други думи, след като се научих да пиша добро хайку, трябваше да се науча да пиша и лошо – след това „по-малко лошо“, „не толкова лошо“, „почти добро“ и т.н. Това е упражнение, което препоръчвам на всеки, който питае поетични амбиции.

– Главният герой в книгата, пощальонът Билодо, има навика да отваря и чете чужда кореспонденция. Стига дотам да ксерокопира писмата и снимката на жена, която му е абсолютно непозната. В днешния чувствителен към личното пространство свят как щяха да се възприемат действията на Билодо – като на отчаян романтик или на социопат?

– Признавам си, че докато пишех този роман, бях малко притеснен как ще бъде приет Билодо. Страхувах се, че той ще бъде намерен за отдалечен от реалността, антипатичен и дори може би социопат. За да избегна този риск, реших да напиша историята в леко комичен тон. Но в крайна сметка мисля, че Билодо е като онези персонажи като Сирано или Амели Пулен, които не можем да не обикнем, дори и да правят странни неща – защото намеренията им са добри. Аз лично се чувствам много близък до Билодо. Според мен, той е много съвременен персонаж: изолиран е толкова удобно в своя си малък личен балон. Очевидно е самотник и не се вписва в обществото. Знаем, че има семейни причини: той има невротични родители. Но това не обяснява всичко.

Билодо няма други приятели, освен Бил, златната му рибка. Знае, че не може да се довери на Робер, така нареченият му приятел иска само да се възползва от него. Тогава се появява Таня, младата сервитьорка. Дали Билодо осъзнава, че тя е влюбена в него? Или предпочита да не го вижда? Прекалено чувствителен ли е, или просто глупав? Мисля, че Билодо се страхува от реалността. Идеята да има емоционална връзка с реалния свят го плаши. Това е причината той да търси убежище в измислена реалност: там той се чувства по-малко уязвим, повече контролира нещата.

– Писателите често споделят, че историите им са провокирани от нещастни случки в личния им живот или страданието на народа им, като цяло. Канадците обаче, поне в Европа, са популярни с това, че са най-милият и либерален народ. Какво успява да вдъхнови един канадски писател?

– Средностатистическият канадец се определя, като най-често се сравнява с американския си съсед. Животът в сянката на толкова силен съсед ни е научила на смирение, но и ни е дал остро критично око към действията му, начина му на живот, както и известно влияние, което не се страхуваме да използваме при нужда. Канадците се гордеят със своята независимост и свобода. Ние сме дискретни, но и самосъхраняващи се, гъвкави, но и инатливи в същото време. Ако използваме бойните спортове, американците практикуват карате, докато ние сме по-скоро джудисти.

Вдъхновението какво да напиша често ме спохожда в сънищата ми, но тук случаят беше различен. Идеята за „Пощальона“ възникна от тривиален инцидент. Преди няколко години, докато преглеждах писмата си, оставени от пощальон, забелязах един плик, чието крайче изглеждаше частично отлепено, като че ли някой се е опитвал да го отвори. Този малък детайл отключи креативния процес: веднага си представих любопитен пощальон, който си запазва някои лични писма и ги носи въщи, отваря ги на пара, чете ги с любопитство. Билодо се роди и историята бързо се оформи в главата ми.

– Завършвате психология в Отава. С какво Ви привлече писането?

– Завърших психология, но никога не съм практикувал тази професия. Започнах да чета от много малък. Първите книги, които си спомням, са „Одисея“ на Омир, илюстрирана версия за деца, и „Тинтин“ от Ерже. Когато бях дете, майка ми всяка сутрин ми четеше по няколко страници от „Тинтин“. Така се научих да чета, преди да тръгна на училище. И до днес „Тинтин в Тибет“, най-поетичната творба на Ерже, стои в представите ми като перфектния образец за добре структуриран художествен разказ.

Но не тези две книги наистина ме вдъхновиха да пиша. Това се случи, когато бях на 8 или 9 години. В малкото миньорско градче, където съм роден, имаше само една книжарница и аз обичах да посещавам това малко местенце, претърпано с книги. Един ден попаднах на корицата на роман, на която бе изобразена огромна акула, отваряща устата си като да ме погълне. Това беше голяма книга, 600 страници – истинско предизвикателство за четене за детето, което бях, а също и скъпа – около 3 долара, цяло състояние за мен тогава. Но я купих така или иначе, защото изображението на корицата ме омагьоса. И наистина доказа себе си като предизвикателство за четене. Аз бях онази акула, защото погълнах романа. Но ако си мислите, че книгата беше

„Челюсти“, не сте прави. Авторът беше Жул Верн, а заглавието „Двадесет хиляди левги под водата“. То ме направи страстен млад читател и най-вероятно отключи склонността ми към писателската професия.

„20 000 левги под водата“ на Жул Верн е книгата, която отключва желанието за писане у 9-годишния Терио. Снимка: Личен архив

– Освен писател, Вие сте и сценарист. В коя форма се чувствате по-свободен?

– Когато бях на 8 или 9 години, пишех кратки разкази, къси поеми и понякога кратки пиеси, в които принуждавах приятелите ми да участват. Много се интересувах от театър. Искях да стана актьор, режисьор или драматург. Затова след психологията учих театър и всичко това в 20-те си години. След това станах сценарист. Идеята да пиша книги ми хрумна по-скоро късно, в средата на 30-те ми години, когато осъзнах, че пълната свобода на един автор е да създава романи. Може да се каже, че стигнах до този извод по пътя на изключването, след като опитах толкова много неща – в крайна сметка това се оказа професията, която ми пасна. И знам, че никога няма да спра да я практикувам, дори и да ме докарва до лудост понякога – това е малка цена за живота със страст. Сега се смятам предимно и първо за писател, но не съм се отказал от писането на сценарии. Романът ми „Игуаната“ скоро ще бъде адаптиран за филм и ще участвам в написването на сценария.

– Пишете на френски, но читателите на този език са значително по-малко в сравнение с тези на английски. Бихте ли направили компромис с езика на романите си занапред, за да гарантирате по-широк кръг читатели?

– Това е възможност, която понякога обмислям, също като повечето не-англоговорящи автори, предполагам, но на която се протиповопоставям по принцип. Ако истински вярваш във важността на културното многообразие, трябва да се бориш с това изкушение. Освен това, решението съвсем не е лесно за вземане. Трудно е да усвоиш перфектно език, който не е твой, да пишеш на него със същия финес и остроумие както на майчиния си език. Малцина успяват. Английският език е ключът, който отваря вратите към международния пазар, но той е огромен и може да е трудно да си намериш място. Мисля, че за не-англоговорящ автор като мен най-добрият път към успеха минава през превода.

– Джъстин Трюдо неотдавна бе избран за министър-председател на Канада за втори пореден мандат. Как приемате скандала с т.нар. „черно лице“ – просто шега или разкриване на истинското лице зад внимателно градения публичен образ?

– Трюдо определено е имидж, а не съдържание, но не мисля, че е расист. Неговата страст да се дегизира е добре позната в Канада. Когато посещава чужда страна, обича да го снимат със семейството му в съответния национален костюм – което е обект на подигравки в Канада. По мое мнение това „черно лице“ не е нищо повече от ученическа глупост, извършена във време, когато тези неща не се смятаха за укорими, младежка грешка, каквато всички сме допусkali. Без да защитавам Трюдо (*не гласувах за него или за политическата му партия*), мисля, че е погрешно да се прави скандал от този вид неща. Истинският расизъм не се показва, той работи по косвени начини, дълбоко вкоренен е в душата на онези, които живеят, за да мразят другите. В днешно време бързо осъждаме и порицаваме другите на базата на слух, пост в Туитър или снимка в Инстаграм. Това е ефектът на социалните мрежи, разбира се, но действайки така, ние рискуваме създаването на общество с цензори и с определени добродетели, които се издигат като норма и биха сподавили всяка спонтанност и креативност. Този вид общество вече съществува в тоталитарните държави. Не искам да живея в такъв свят на забрани.

– На 30 октомври стана ясно, че Квебек, откъдето сте и Вие, ще въведе „изпит на ценностите“ за икономическите имигранти. Различават ли се ценностите на общността в Квебек от ценностите на канадците?

– Тази идея с „изпита на ценностите“ за новите имигранти се появява периодично в квебекската политика и след това периодично изпада в забрава. Това е симптомът на дълбоко вкоренения страх у квебекските души от културно изчезване. Страх, породен от факта, че сме малцинство в Канада и още повече в Америка. Бидейки единствените френскоговорящи хора на континент, който наброява над 1 млрд. англо- и испаноговорящи, гражданите на Квебек, които са само 8 млн., са развили това, което аз наричам „Астериксов комплекс“ – наречен на малкия галски анимиран воин, който заедно с приятелите си защитава своето село (*културата си, езика си*) и се бори срещу римските нашественици. Уникалната история и култура на Квебек, както и напълно развитата ни инфраструктура за хидроенергетика, по естествен начин ни прави защитници на околната среда, културното многообразие, равенството между половете, секуларизма на

държавата, правото на хората сами да се определят и международното сътрудничество. Това са ценностите в Квебек и тях искаме да защитим.

– Европа в момента се бори с опасно надигаща се вълна на национализъм. Канада има ли подобен проблем и как се бори с него?

– Канада, която винаги е била страна на емиграция, не е изключение от този феномен. В последните години се създава напрежение. Социалните мрежи улесняват разпространението на радикална риторика, особено от крайнодесните групи, естествени сътрудници заради непоносимостта си към имигранти – което води до значително повишение на броя на престъпленията от омраза. Въпреки това, канадската ситуация остава по-малко притеснителна в сравнение с тази, пред която е изправена южната ни съседка. Може би защото миролюбивият темперамент на канадците им подсказва да правят компромиси, вместо да се конфронтират, но също и защото имаме някои инструменти за намаляването на екстремистко насилие. Ние налагаме много по-строг контрол на оръжията от САЩ, а за поляризация в нашата политика се говори по-малко. Наличието на по-строга мрежа от социални услуги и неограничения достъп до здравеопазване (*включително до психично здравеопазване*) помагат да се намали риска от насилствени изблици. Като цяло, токсичната култура на омраза към другия, която се поддържа от част от американската политическа класа, в Канада я няма. Подобно отношение сред нашите политици няма да се толерира. Независимо от това, крайнодесните продължават да печелят територия, процъфтявайки там, където властват хаос и невежество. Мисля, че единственият начин да се борим с това, е през образованието и през повишения контрол на съдържанието в социалните мрежи.